

**ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΚΗ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ
JASPERS ΣΤΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ
DASEINANALYSIS ΤΟΥ BISWANGER ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ BENEDETTI**

ό,τι ονομάζουμε «**υποκείμενο που βιώνει**» είναι μικροκοσμικής υφής, ενώ το αναδυόμενο από αυτές τις διαδικασίες «**σκεπτόμενο υποκείμενο**» είναι ένας μακροσκοπικός παρατηρητής. (Κριμπάς

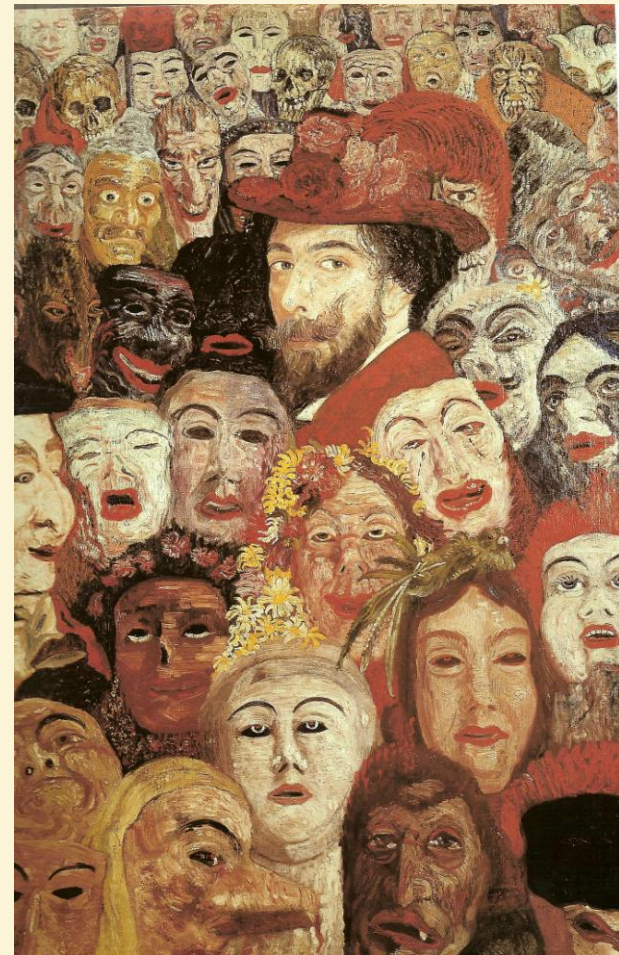
- ούτε έχω ακόμα δει ούτε ακούσει για ευρήματα που έχουν αποδείξει κάποιο παραγωγικό πρότυπο για το πώς ένας "**υλικός εγκέφαλος**" με την τρέχουσα έννοια της φράσεως, παράγει **άυλες εμπειρίες**.
- εδώ τον κόσμο μας του οποίου όλα τα συστατικά είναι αλληλένδετα κι αλληλοεξαρτώμενα, είναι ανεδαφικό να θεωρεί κανείς τον εγκέφαλο, ή οποιοδήποτε άλλο πράγμα, ως κλειστό σύστημα, αιτιακά ανεξάρτητο απ' το υπόλοιπο σύμπαν
- (Παπανικολαου)
- η διάκριση μεταξύ **συσχέτισης** (της συνείδησης με τη νευρωνική λειτουργία) και **εξήγησης** (της συνείδησης από τη νευρωνική λειτουργία). Για τον Searle, η συνείδηση αναδύεται από τον εγκέφαλο. Είναι μια φυσική μακροϊδιότητα του εγκεφάλου. Υπάρχει, ωστόσο, αιτιακή αναγωγή και αδυναμία οντολογικής αναγωγής.
- Κατά τον Flanagan, ο συνδυασμός της φαινομενολογίας, της ψυχολογίας και της νευροεπιστήμης μπορεί να διεισδύσει στο μυστήριο των ποιοτήτων (**qualia**) και να συμβάλει στη λύση του. Κατά τους Shepard και Hut, η συνείδηση μπορεί να είναι μια θεμελιώδης ιδιότητα του σύμπαντος. Κατά συνέπεια, ο εγκέφαλος αναδύεται από τη συνείδηση, και όχι το αντίστροφο....(Σαββακή)

- Σύμφωνα με τους Schmit -Degenhard 2003.
- Η σημερινή ψυχιατρική έχει περιορισθεί στη μελέτη της συμπτωματολογίας, ενώ έχει περιορισθεί η μελέτη της υποκειμενικής εμπειρίας καθώς και οι διαφορετικές μορφές έκφρασης ψυχωτικού Dasein ως προς το περιβάλλον και ως προς τις διεργασίες
- Η ιδιαίτερη κλινική ετοιμότητα και η σχέση του ιατρού και του ασθενή ως υποκείμενο συμπεριλαμβάνοντος και την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον έχει περιορισθεί.
- Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την **αλλαγή παραδείγματος**, όπου η ψυχική ασθένεια είναι αντικείμενο της νευροβιολογίας και έχει εγκαταλειφθεί η ψυχοπαθολογική σκοπιά ως ένα όργανο για να κατηγοριοποιήσει και να εκλεπτύνει την διαγνωστική. Ενώ η ψυχοπαθολογία συνεργάζεται πειραματικά με ένα ερευνητικό πεδίο συνδεδεμένο με τη ψυχοφυσιολογία και την κοινωνιολογία.

- Η καθημερινή ψυχιατρική εμπειρία περιορίζεται σε μια **απρόσωπη συνδιαλλαγή**, όπου συχνά κατασκευάζονται νέες διαταραχές και δοκιμάζονται πολλαπλοί φαρμακευτικοί συνδυασμοί.
- Παρ' όλα τα μεγάλα ψυχοφαρμακευτικά επιτεύγματα και την εξέλιξη των ψυχοθεραπευτικών τεχνικών ο **ψυχωτικός ασθενής παραμένει ο μεγάλος άγνωστος** ερμητικά αποξενωμένος μέσα στη παραδοξότητα της ψυχωτικής του υποστάσης (Dasein).
- Η σχέση **ιατρού-ασθενούς**, - η οποία ως υποκειμενική εμπεριέχει και αναπτύσσεται μέσα σε μία **συνανθρώπινη (mitsein) και συνεγκομία (mitwelt) διάσταση** και **εντός του κόσμου (in der Welt)** δεν αναπτύσσεται και δεν εκδουλώνει της θεραπευτικές δυνατότητες διάσταση της.
- Ιδιαίτερα ο ειδικός τρόπος πλησιάσματος μέσω της **ενσυναισθητική κατανόησης** του άλλου μέσα από μία **ανάκλαση** του θεραπευτικού ενδιαφέροντος έχει εγκαταλειφθεί.
- Αντιθέτως **το ψυχωτικό συμβάν** αντιμετωπίζεται κυρίως ως **αποξενωμένο και τροποποιείται με φάρμακα** περιορίζοντας ακυρώνοντας τελικά την **ένταξη και κατανόηση του ψυχωτικού Dasein** **Ενταυθα- Είναι** του ανθρώπου μέσα στη μοναδικότητά και τη διαφορετικότητά του.:

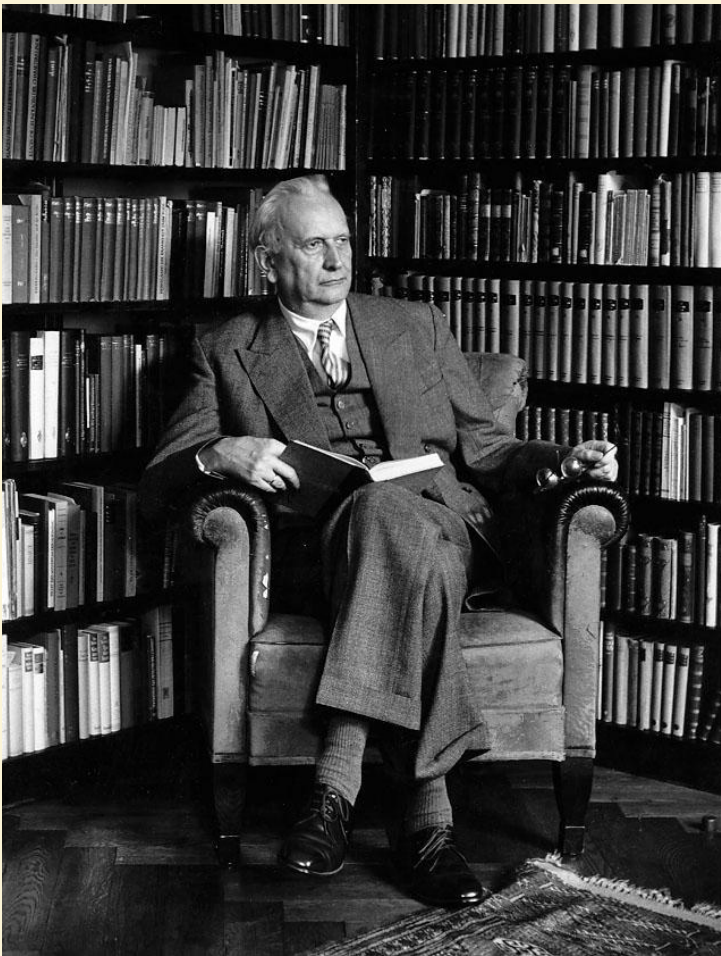
- Οι Müller -Suur ήδη το 1980 διαπιστώνουν ότι το γεγονός ότι η ψυχωτική ασθένεια ερευνάται αιτιοκρατικά ενώ παραμελείται το πρόβλημα της εμφάνισης αινιγματικών ανθρωπίνων δυνατοτήτων ,που μόνο στην ψύχωση πραγματώνονται. Κάτω από αυτή τη σκοπιά τα ψυχωτικά φαινόμενα είναι « που προέρχονται από ελλείμματα και όχι ως δυνατότητες της ανθρώπινης ύπαρξης όπου μέσα από την έκφραση του λόγου και της συμπεριφοράς ανιχνεύουμε κρυμμένες νοηματικές δομές και ανθρωπολογικές σταθερές.»

- Η ανθρώπινη συμπεριφορά
κατανοείται μόνο στο μέτρο
που εφαρμόζεται η
φαινομενολογική
μεθοδολογία που βασίζεται
στην άμεση χωρίς
ενδιάμεσες θεωρητικές
προκαταλήψεις, υποθέσεις
στη μελέτη της έτσι όπως
μας παρουσιάζεται και όπως
την συναισθανόμαστε.

- Είναι επιστήμη και έχει σκοπό να καθορίσει γενικούς ορισμούς, έννοιες και όρους που ισχύουν όχι για κάθε άνθρωπο αλλά γενικά και να είναι αποδείξιμοι, αναγνωρίσιμοι, καθαρές αλήθειες ώστε να εμφανίζονται σε κάθε σχέση. Θέλει να γνωρίσει και να εκφράσει σε ορισμούς το διαμεσολαβήσιμο-εκφράσιμο αυτό που κατανοείται και εμφανίζεται μέσα σε κάθε σχέση.
- Αντίθετα, η Ψυχιατρική ορίζεται ως πρακτικό επάγγελμα και τέχνη που αναφέρεται σε κάθε ατομική περίπτωση και επιστήμη είναι το μέσον.
- Τα όρια της ψυχοπαθολογίας: κάθε μοναδικός άνθρωπος σαν σύνολο δεν μπορεί ποτέ να αποκαλυφθεί. Αποφεύγεται να αξιολογηθεί ηθικά, ψυχικά ή μεταφυσικά. Το πεδίο της ψυχοπαθολογίας είναι πνευματικό και εκφράζεται με σταθερές έννοιες και διαμεσολάβηση
- Το αντικείμενο της ψυχοπαθολογίας είναι το συνειδητό ψυχικό συμβάν. Θέλουμε να γνωρίσουμε πώς **βιώνεται μια ψυχική πραγματικότητα** αλλά και υπό ποιες συνθήκες, προϋποθέσεις και υπό ποιες σχέσεις. Δεν είναι όλα τα ψυχολογικά συμβάντα παθολογικά. Η ψυχολογία αναφέρεται στο φυσιολογικό και η ψυχοπαθολογία οριοθετείται στο παθολογικό. Το φυσιολογικό είναι αντικείμενο της ψυχολογίας.

ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ Jaspers

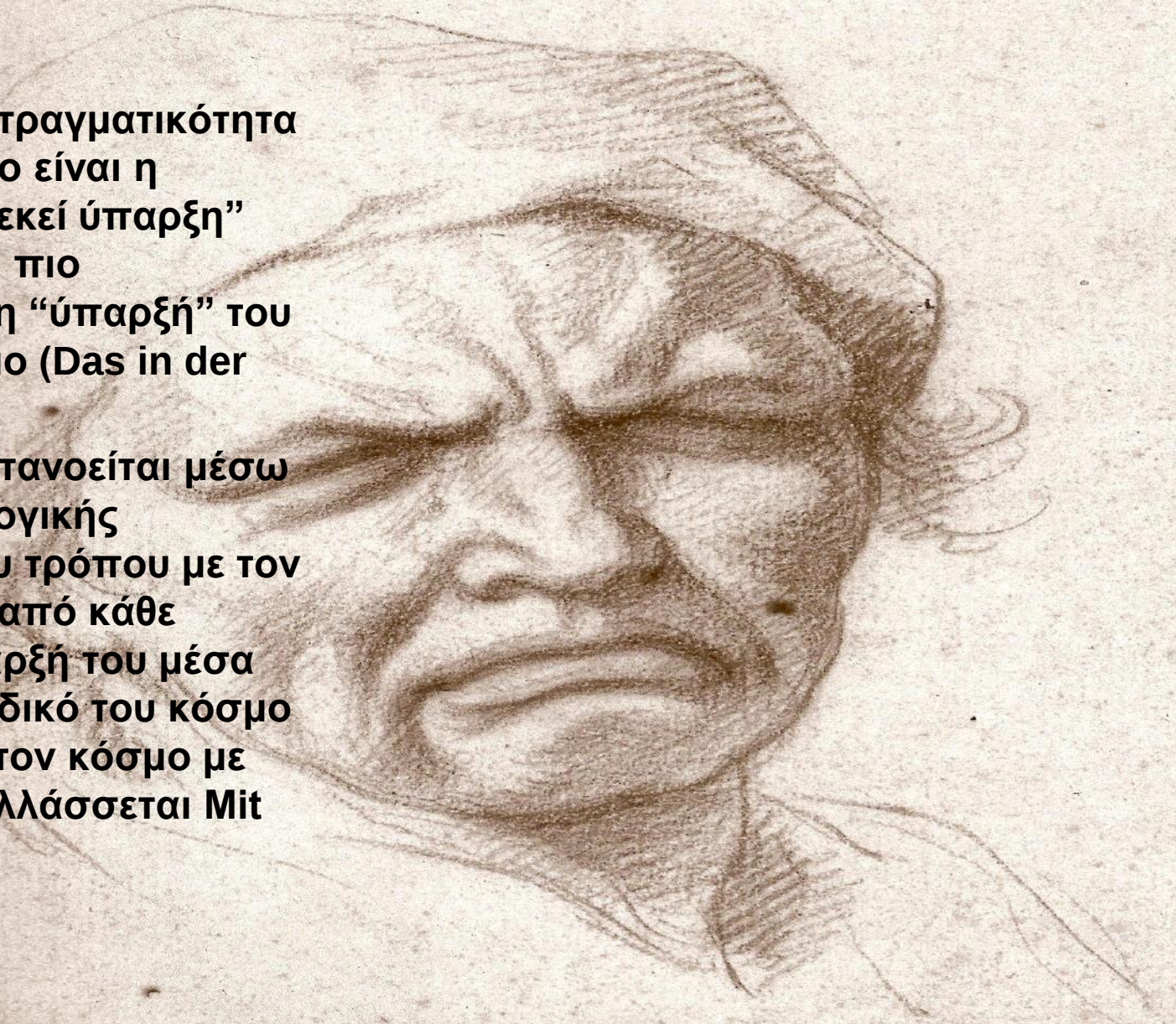
Η Υπερβατική φαινομενολογική στάση

- εξετάζει την ψυχωτική κατάσταση ερευνώντας τα ιδιοσυγκρασιακά δημιουργήματα της ψυχωτικής αλλαγής της υποκειμενικότητας.
- Συμφωνά με τον Heideggerr: Βασική πηγή της ανθρώπινης συμπεριφοράς είναι η ύπαρξή του στον κόσμο ως συμβάν (in der Welt Sein), που εμπεριέχει όλους τους τρόπους συναλλαγής με τον ίδιο και τους συνανθρώπους του.
- Η κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς έγκειται στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο κάθε άνθρωπος αντιλαμβάνεται την ύπαρξή του και του κόσμο, που τον περιβάλλει.
Το άτομο δεν κατανοείται δια των μηχανισμών του (βιολογικών ή ψυχολογικών) αλλά οι μηχανισμοί κατανοούνται απο το άτομο.
- Βασική αρχή της φαινομενολογικής διερεύνησης της ψυχοπαθολογίας είναι η αξιολόγηση του ασθενή σε όλα τα επίπεδα λεκτικά, εξωλεκτικά της διυποκειμενικής σχέσεως.
- Η ανθρώπινη συμπεριφορά κατανοείται μόνο στο μέτρο που εφαρμόζεται η φαινομενολογική μεθοδολογία που βασίζεται στην άμεση χωρίς ενδιάμεσες θεωρητικές προκαταλήψεις, υποθέσεις στη μελέτη της έτσι όπως μας παρουσιάζεται και όπως την συναισθανόμαστε.

Lepleurer 15:

- Heidegger
- Η πρωταρχική πραγματικότητα για τον άνθρωπο είναι η ύπαρξή του, η “εκεί ύπαρξη” *Das Da sein* και πιο συγκεκριμένα η “ύπαρξή” του μέσα στον κόσμο (*Das in der Welt Sein*).
- Ο άνθρωπος κατανοείται μέσω της φαινομενολογικής διερεύνησης του τρόπου με τον οποίο βιώνεται από κάθε άνθρωπο η ύπαρξή του μέσα στον κόσμο, το δικό του κόσμο *Eigen Welt* και τον κόσμο με τον οποίο συναλλάσσεται *Mit Welt*.

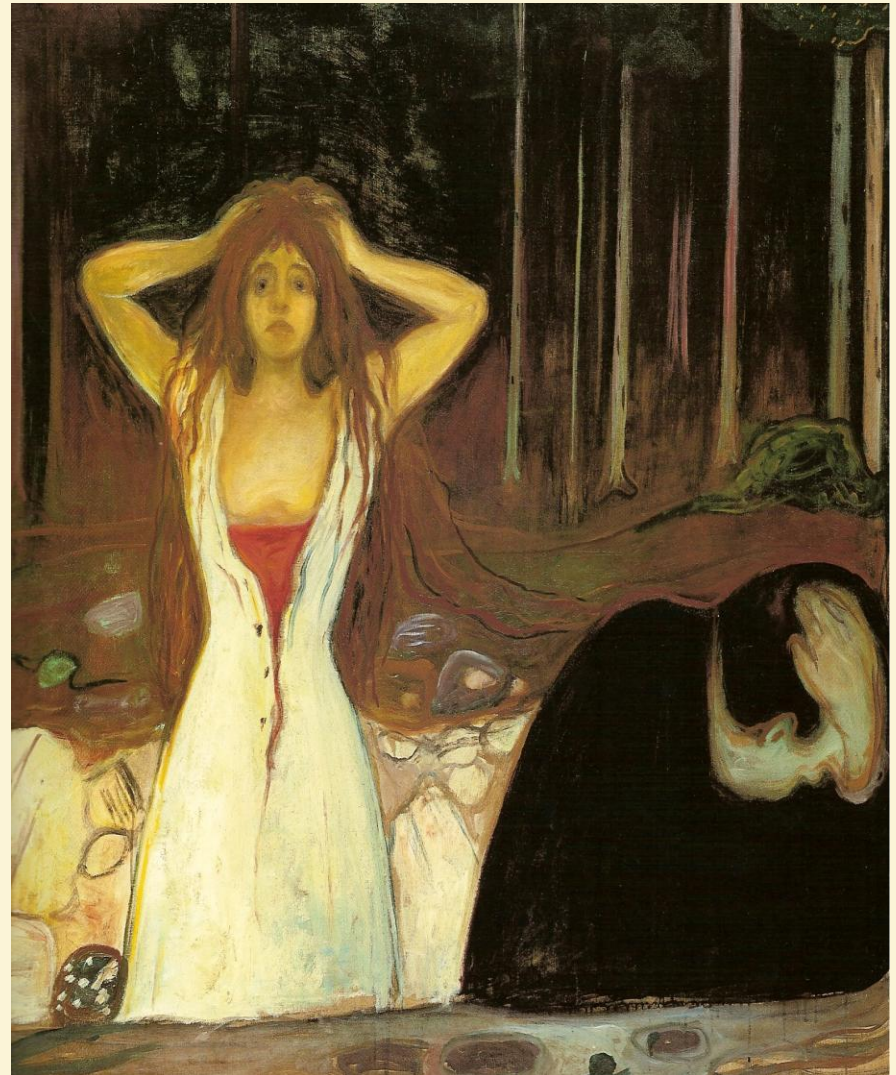
Η Κριτική Ερμηνευτική διαδικασία

- Προσπαθεί να εμβαθύνει και να κατανοήσει το ψυχωτικό Dasein , την ψυχωτική κατανόηση του κόσμου και να τους προσδώσει νόημα. Διάφοροι ερευνητες (ακολουθούν την παράδοση του Binswanger), που θεωρεί το ψυχωτικό σύμπτωμα ως διάσπαση της ιδιοσυγκρασιακής ακολουθίας της συνάφειας της φυσικής εμπειρίας.

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

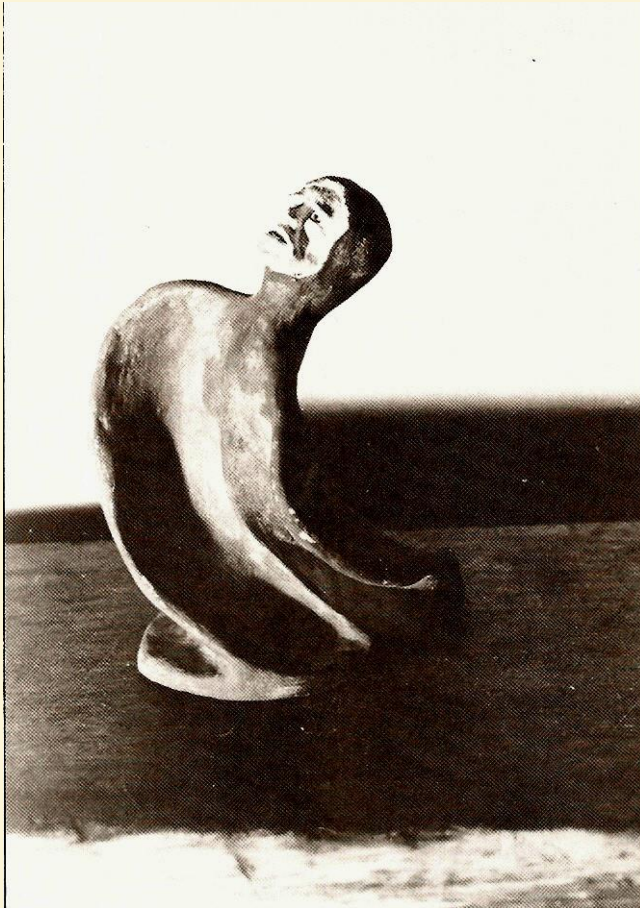
- η εφαρμογή στους ψυχωτικούς ασθενείς, **μιας ερμηνευτικής νοηματοδότησης ανοίγει νέες επικοινωνιακές διαδρομές όπου οδηγούν σε αναισθησία.**
- Με αυτό τον τρόπο, οι ειδικές καταστάσεις των ασθενών και ο ασυνήθης τρόπος σκέψης τους παίρνουν μια ιδιαίτερη σημασία. Αντίθετα με τη συνήθη τακτική όπου τα παραληρηματικά βιώματα μελετούνται αναδρομικά στις φάσεις όπου έχει υποχωρήσει η ασθένεια τότε που το ψυχωτικό έχει ξεχαστεί, μέσω της ερμηνευτικής ψυχοπαθολογίας ο ασθενής σε **ενεστώτα χρόνο κατανοεί το άρρωστο και αφύσικο της ψυχικής του ζωής και το ενσωματώνει.**
- Με αυτή **τη διεύρυνση του ορίζοντα του ψυχωτικού βιώματος** μπορεί να ζήσει διότι έχουν αποκτήσει **νόημα αλληλουχία τα ψυχικά φαινόμενα**

- Ο ασθενής μελετάται ως υποκείμενο και όχι ως νοσολογική κατηγορία.
- Μελετάται η φαινομενολογική ιδιαιτερότητα του ατομικού βιώματος.
- Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από μια άμεση προσπάθεια κατανόησης παρατήρηση του περιεχομένου της ψυχιατρικής εξέτασης.
- Η μελέτη κάθε ατομικής περίπτωσης αποκτά ειδικό βάρος.
- Αποκλείουν ένα εύκολο διαισθητικό τρόπο κατανόησης του ψυχωτικού βιώματος με το συνάγουν και αναλύουν αυστηρά λογικά συγκεκριμένα συμπεράσματα τα οποία έχουν προφανή ισχύ.
- Θεωρεί ορθές τις ερμηνείες που φέρουν πλευρές ενός κατανοηθέντος αντικειμένου μέσα σε μια συνεχή ταιριαστά διαρθρωμένη αλληλουχία που αναδομεί το νόημα του ψυχικού βιώματος.
-

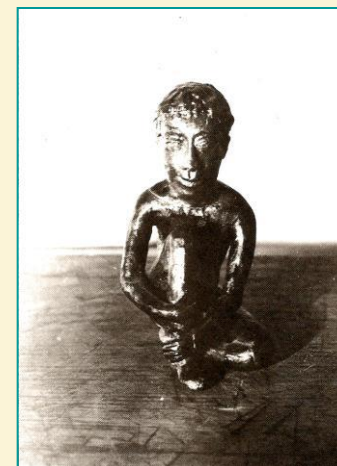
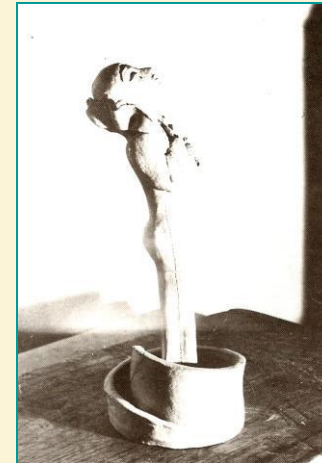
προοδευτική ψυχοπαθολογία του Benedetti

- “Προοδευτική ψυχοπαθολογία”, τα παθολογικά συμπτώματα, τα οποία κατά την παλινδρομική εκδοχή απομονώνουν τον ασθενή, κατανοούνται και αντιμετωπίζονται αρχικά ως ανεπαρκείς και στη συνέχεια όλο και περισσότερο κάνει προσπάθειες επικοινωνίας (Pozitivirende Therapie).
- Οι τερατώδεις φιγούρες ξεπρόβαλαν από το περιθώριο του εσωτερικού της χώρου. Μ’ αυτόν τον τρόπο έγιναν απτές, απέκτησαν χώρο, διαχωρίστηκαν. Τελικά οριοθετήθηκαν εκεί όπου προηγουμένως η αθέατη παρουσία τους προκαλούσε την απώλεια των ορίων της. Αυτές εμφανίζονταν από μια άποψη ως καταδιώκοντα φαντάσματα.
- Αλλά η **τρομακτική μοναξιά**, η οποία περιέβαλλε την σχεδόν αρχαϊκή γυναίκα αποτελεί την **έκφραση ενός κρυπτογραφήματος**, που απεκάλυπτε σ’ εμάς το **χαμένο πόνο** και μας οδηγούσε να σκεφθούμε την **προσβλητική επεξεργασία. Τμήματα-εαυτού της ασθενούς αναμιγνύονται εδώ με τερατώδεις αναπαραστάσεις αντικειμένων.** Με τις μορφοποιήσεις αυτές η ασθενής φαινόταν πως επανασύνδεε και μας μετέφερε κάτι από **τη μακρινή της προηγούμενη ύπαρξη.**

- Ο πιερότος ήταν λοιπόν ένα «μεταβατικό υποκείμενο» και ζούσε βουβό ανάμεσα στις δύο. Με τον όρο «μεταβατικό υποκείμενο» ο Benedetti εννοεί μια μορφή των ασθενών, που εμπεριέχει ασυνείδητα μέρη προερχόμενα τόσο από τους ασθενείς όσο και από τους θεραπευτές τους
- Η φιγούρα αυτή φαίνεται να ξεπροβάλλει μέσα από τη μήτρα, μια μήτρα που, λόγω της στενότητάς της, δεν τον αφήνει τελικά να εξέλθει ελεύθερα.

Η θεραπεύτρια ονειρεύτηκε ότι η ασθενής απέκτησε ένα όμορφο καλοφτιαγμένο γιο. Η ασθενής δημιούργησε μία μορφή, που κατά τη γνώμη της ήταν μία δυσπλασία, ενώ στην πραγματικότητα ήταν ένα καλοκαμωμένο όμορφο ανθρωπάκι. Αυτή η σύμπτυξη δύο διαφορετικών αντιλήψεων είναι από μόνη της ένα απτό σύμβολο του «μεταβατικού υποκειμένου». Στο δημιούργημα αυτό αντιπροσωπεύονται συγχρόνως η ασθενής και η θεραπεύτρια και μας καταδεικνύει, μέσα από τις εσωτερικές του αντιγνώμεις, την παραδοξότητα και την ενότητα της δυαδικοποίησης.

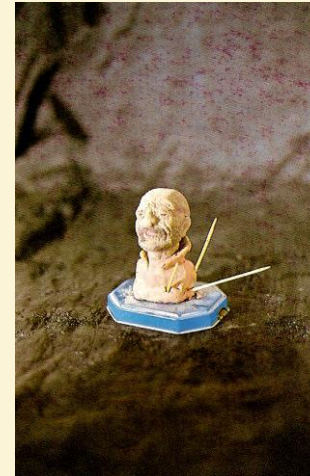

- Η επιθυμία για μια **νέα γέννηση της ασθενούς** εκφραζόταν και από τη μορφή του ψαριού (Εικόνα 7). Το ψάρι αυτό είναι στην ξηρά, χωρίς νερό. Το τεράστιο στόμα του μοιάζει σαν να θέλει να καταβροχθίσει όλο τον κόσμο, σε αντίθεση με την έντονα «αποτραβηγμένη» από τον κόσμο ασθενή.
- Αυτό το ψάρι, αν το αντιληφθούμε διαλεκτικά, **είναι η πρώτη ένδειξη για επικοινωνία χωρίς χώρο, χωρίς μήτρα, χωρίς νερό.** Το ψάρι βρίσκεται στην αμμώδη παραλία και προσπαθεί να αναπνεύσει. Έχει έλλειψη από **νερό, δηλαδή οξυγόνο**, διότι αυτό μπορεί να του το **δώσει μόνον η μητέρα.**

Η φιλοσοφία του Σωκράτη καθορίζεται από τους όρους «Διαλεκτική» και «Μαιευτική». Σύμφωνα με τον Σωκράτη, η αλήθεια πρέπει να γεννηθεί στους άλλους μέσα από την ψυχή μας. Έτσι θα μπορούσε και η ίαση δια μέσου της ψυχής του θεραπευτή να γεννηθεί στην ψυχή του ασθενούς

- Η μόνη της ελπίδα ήταν πλέον μια νέα γέννηση, διότι μόνο μέσω αυτής θα εδίδετο η ευκαιρία να δομήσει έναν αληθινό «εαυτό». Η απόκτηση του προσωπικού της χώρου (των ορίων της) ήταν δυνατή μόνο με την ενσωμάτωση της δυαδικότητας, η οποία επιτελείται μέσω της συνύπαρξης (mitsein) και της «συν-μεταφοράς» (mittragen), η θεραπεύτρια θα μπορούσε μετά από αυτό να ανοίξει την πόρτα, όπως η μαμή που βοηθάει στη γέννα. Τότε η θεραπεύτρια μπόρεσε να αναλάβει το ρόλο της μητέρας και να δώσει στην ασθενή τη δυνατότητα να σχηματίσει σχέση με το αντικείμενο και να ενδοβάλει μια «καλή» ανεκτική μητέρα.

- Λίγο πριν από την ψυχική γέννησή της, η Κάτια χάρισε στη θεραπεύτριά της την τελευταία της φιγούρα. Αυτή παρουσίαζε έναν Τούρκο, δολοφονημένο από τους νεοναζί στην Ούλμ και συγχρόνως σχολίασε ότι ο Τούρκος δεν είναι πια τυφλός και άπατρις (Ο θάνατος τον είχε ελευθερώσει, δεν ήταν πια ένας μετανάστης εργάτης. Η φιγούρα αυτή μας έδινε την εντύπωση ότι, αν και νεκρή, ήταν ευχαριστημένη.

Στο ερώτημα αν τα ευρήματα της σύγχρονης νευροεπιστήμης έχουν μετουσιώσει την πρόταση 'ο εγκέφαλος γεννά/ παράγει την συνείδηση;' από απλή εικασία - εικασία π.χ. του Εμπεδокλή ,του Huxley;

- Παρ' όλο που τα νέα ευρήματα στις νευροεπιστήμες θεωρούνται επαρκή για να καταξιώσουν μια συγκεκριμένη μεταφυσική θέση,:
- ότι ο εγκέφαλος παράγει τη συνείδηση (ερήμην άλλων μη υλικών παραγόντων)
- είναι εκ των πραγμάτων εντελώς ανεπαρκή να καταδείξουν ποιος από τους πολλούς εγκεφαλικούς μηχανισμούς που προτείνονται την παράγει.
- ..δεν αρκούν να καταστήσουν κανένα απ' τα εναλλακτικά πρότυπα εγκεφαλικών μηχανισμών του συνειδέναι αποδεκτό απ' την πλειοψηφία των ειδικών
- ούτε έχω ακόμα δει ούτε ακούσει για ευρήματα που έχουν αποδείξει κάποιο παραγωγικό πρότυπο για το πώς ένας "υλικός εγκέφαλος" με την τρέχουσα έννοια της φράσεως, παράγει **άυλες εμπειρίες.**
- εδώ τον κόσμο μας του οποίου όλα τα συστατικά είναι αλληλένδετα κι αλληλοεξαρτώμενα, είναι ανεδαφικό να θεωρεί κανείς τον εγκέφαλο, ή οποιοδήποτε άλλο πράγμα, ως κλειστό σύστημα, αιτιακά ανεξάρτητο απ' το υπόλοιπο σύμπαν
- (Παπανικολαου)
- Το αδιέξοδο όμως θα μπορούσε να αρθεί αν οι διαδικασίες σύλληψης και ανάδυσης των ψυχονοητικών φαινομένων, αυτές που δίνουν υπόσταση σε ό,τι ονομάζουμε «υποκείμενο που βιώνει» είναι μικροκοσμικής υφής, ενώ το αναδύμενο από αυτές τις διαδικασίες «**σκεπτόμενο υποκείμενο**» είναι ένας μακροσκοπικός παρατηρητής. (Κριμπάς)
- η διάκριση μεταξύ **συσχέτισης** (της συνείδησης με τη νευρωνική λειτουργία) και **εξήγησης** (της συνείδησης από τη νευρωνική λειτουργία). Για τον Searle, η συνείδηση αναδύεται από τον εγκέφαλο. Είναι μια φυσική μακροϊδιότητα του εγκεφάλου. Υπάρχει, ωστόσο, αιτιακή αναγωγή και αδυναμία οντολογικής αναγωγής. Κατά τον Flanagan, ο συνδυασμός της φαινομενολογίας, της ψυχολογίας και της νευροεπιστήμης μπορεί να διεισδύσει στο μυστήριο των ποιοτήτων (**qualia**) και να συμβάλει στη λύση του. Κατά τους Shepard και Hut, η συνείδηση μπορεί να είναι μια θεμελιώδης ιδιότητα του σύμπαντος. Εκτός από τη διάσταση του χώρου που εξηγεί τη μορφή, και του χρόνου που εξηγεί την κίνηση, μπορεί να υπάρχει μια διάσταση που να εξηγεί τη συνείδηση. Κατά συνέπεια, ο εγκέφαλος αναδύεται από τη συνείδηση, και όχι το αντίστροφο....(Σαββακή)